

Dariusz Szewczuk

"Opole Lubelskie w świetle dawnych i współczesnych fotografii oraz dokumentów", Krzysztof Wierzyński, Lublin 2010 : [recenzja]

Rocznik Lubelskiego Towarzystwa Genealogicznego 2, 217-219

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Krzysztof Wierzyński, *Opole Lubelskie
w świetle dawnych i współczesnych fotografii
oraz dokumentów*, Lublin 2010, ss. 272**

Recenzowana publikacja jest bardzo interesującym przykładem działalności miłośników regionalnej historii i fascynacji historią swych „Małych Ojczyzn”. Autor nie jest zawodowym historykiem, ale album został wydany przy pomocy lubelskiego środowiska naukowego i został pozytywnie zrecenzowany.

Książka po wstępie Autora rozpoczyna się wprowadzeniem w historię miasta. Rozdział ten pt. *Rys historyczny Opola Lubelskiego* został napisany przez dra Mariusza Ausza, pracownika naukowego UMCS w Lublinie. Dowiadujemy się z niego o historii miasta poczynając od pierwszych śladów osadniczych, a kończąc na przełomie XX i XXI w. Zarówno forma, jak i treść tego tekstu jest właściwa i wystarczająca dla tego typu wydawnictw. Następny rozdział, autorstwa mgra historii sztuki Huberta Mącika, przedstawia przemiany urbanistyczne miasta Opole Lubelskie na przestrzeni dziejów. Autor przedstawia ten proces od średniowiecza po XX w. W pewnym sensie stanowi to podsumowanie aktualnego stanu badań. Oba teksty (jak i cały album) dodatkowo zostały wzbogacone historycznymi i współczesnymi mapami, planami miasta oraz okolic, od mapy Heldensfelda z 1804 po 2009 r., czy też rekonstrukcją planu miasta z połowy XVI w. Koncepcja albumu jest bardzo interesująca i z pewnością właściwa dla procesu upowszechniania dziejów tego miasta. Wpisuje się także w popularny ostatnio nurt publikowania wydawnictw zawierających dawne fotografie i pocztówki, które zestawia z wizerunkami współczesnymi, poszczególnych miast i miasteczek.

Po tych dwóch wstępnych rozdziałach następuje główna część albumu tj. rozdziały, które zawierają materiał fotograficzny. Zamieszczone w pracy fotografie i dokumenty podzielone są na trzy części tematyczne z podrozdziałami.

Część I - Dawne i współczesne fotografie. W tym rozdziale możemy prześledzić jak na przestrzeni ostatnich stu lat zmieniała się panorama miasta, ja wyglądały główne ulice: Stary Rynek, Nowy Rynek, pomnik Kościuszki, ulice Lubelska, Długa, Józefowska, Fabryczna, Kolejowa, Partyzancka, Piłsudskiego, Popijarska, Rzemieślnicza, Ogrodowa, Puławska, Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, dawna kostnica kościelna czy pałac Lubomirskich w Niezdowie.

Część II - Ludzie i wydarzenia – dzieli się na następujące podrozdziały: Pierwsza wojna światowa, Lata międzywojenne, Druga wojna światowa, Okres współczesny. W tej części znajdują się fotografie, jak i dokumenty, które obrazują historię znanych postaci i rodzin opolskich. Znajdujemy tutaj m.in. informacje dotyczące właściciela Opolszczyzny – Kazimierza Wydrychiewicza, Ludwika Wyleżyńskiego, Felicji Brejdygant, Antoniego Goldmana, Jana Czapli i innych. Spośród wielu interesujących fotografii na szczególną uwagę zasługują te dotyczące kolei wąskotorowej, opolskiej cukrowni, notariatu, ochotniczej straży pożarnej, mleczarni itp., oczywiście znajdziemy tu także fotografie członków rodzin zasłużonych i związanych przez lata z tymi zakładami pracy. Zawarto tu również genealogię wielu rodzin opolskich od XIX do XX w. Jest to niezwykle interesujące uzupełnienie pracy genealogów naukowców, jak i forma popularyzacji badań genealogów lubelskich. Na uwagę zasługują fotografie z II wojny światowej, szczególnie te dotyczące getta opolskiego, zarówno ze zbiorów United States Holocaust Memorial Museum, Żydowskiego Instytutu Historycznego, jak i pozyskane ze zbiorów prywatnych i dotychczas nie publikowane. Widzimy na nich przesiedlonych żydów wiedeńskich – Wilhelma i Joannę Schischów, rodzinę Grunbergów – fabrykantów z Wiednia, czy recepty wydawane przez żydowskich lekarzy dla chorych chrześcijan – dra Ludwika Schmausa, Siegfrieda Stettnera i B. Goldwaga. Dowiadujemy się też o okolicznościach śmierci, jak i miejscu pochówku pod przybranym nazwiskiem literata żydowskiego Bruno Winawera.

Rozdział trzeci zawiera skany ze zbiorów autora oraz osób, które użyczyły autorowi pamiątek rodzinnych. Został podzielony na dwie części. Pierwsza przedstawia dokumenty osobiste opolan od najstarszego z 1865 r. po te z II połowę XX w. W części drugiej dokumenty miejskie od połowy XIX w. po lata 50. ubiegłego wieku. Należy dodać, że wszystkie fotografie zostały starannie opisane, niektóre wzbogacone również wspomnieniami, materiałami źródłowymi czy wycinkami prasowymi.

Podsumowując, należy powiedzieć, że niniejszy album jest interesujący i wzbogacający stan wiedzy na temat historii miasta Opola Lubelskiego. Dobrze o autorze świadczy zaangażowanie osób kompetentnych do napisania części wprowadzającej. Z pewnością na jakość albumu wpłynął także fakt, że recenzji dzieła dokonał dr hab. Robert Litwiński (Instytut Historii UMCS). Fotografie zostały dobrane w sposób przemyślany a ich podpisy są rzeczowe. W ten sposób czytelnik interesujący się historią swojego miasta, a do niego jest adresowany ten album, otrzyma cenny przewodnik po dziejach i czasach współczesnych tego ośrodka miejskiego. Należy również zaznaczyć, że zestawienie starych i nowych fotografii poszczególnych obiektów to interesująca i godna podkreślenia koncepcja. W ten sposób otrzymujemy kom-

pendium wiedzy na temat wizerunku dawnego i współczesnego Opola Lubelskiego. Poza tym zdecydowana większość zamieszczonych fotografii stanowi cenne źródło do poznania historii życia społecznego, jak i historii osób oraz rodzin opolskich. Pozycja ta też jest potwierdzeniem coraz większej popularności badań genealogicznych wśród osób nie będących fachowcami w tej dziedzinie. Coraz więcej zainteresowanych poszukuje swoich korzeni, chce poznać dzieje swojej rodziny. Album ten wskazuje, że genealodzy naukowcy powinni o tym pamiętać i wychodzić temu zapotrzebowaniu naprzeciw. Wtedy to będą powstawały publikacje pisane przez amatorów, nie fałszujące historii i na odpowiednim poziomie merytorycznym i redaktorskim. Oczywiście publikacja zawiera kilka błędów m.in. mało czytelny podział rozdziałów części zasadniczej zawierającej fotografie np. rozdziału pt. Ludzie i wydarzenia. Dla mnie jednak największą wadą tej publikacji jest jakość druku. Album wydany w twardej oprawie i na papierze kredowym powinien mieć bardzo wysokiej jakości zdjęcia, niestety drukarnia nie stanęła na wysokości zadania, bowiem nawet współczesne fotografie często są złej jakości. Ale to jest zarzut nie do autora. Należy mieć nadzieję, że ewentualne drugie wydanie, dodruk, będzie pozbawiony tych błędów.

Dariusz Szewczuk
(Instytut Historii UMCS)